

Azonosító:EPAPIR-20241121-12252

Dátum: 2024.11.21

Címzett

Békés Vármegyei Kormányhivatal
5600, Békéscsaba
Derkovits sor 2

Tárgy:

Közmeghallgatás: Sarkad, Nyékpusztai mezőfejlesztés, Nyékpusztai Gázüzem

Tisztelt Békés Vármegyei Környezetvédelmi, Természetvédelmi és
Hulladékgazdálkodási Főosztály!

A BE/38/02394-19/2024 ügyiratszámú közleményre hivatkozva, a BE/38/02394/2024. számú, Sarkad, Nyékpusztai mezőfejlesztés, Nyékpusztai Gázüzem (KTJ: 103038677) kapacitás módosítás és technológiai fejlesztés összevont környezeti hatásvizsgálati és egységes környezethasználati engedélyezési eljárásában a Magyar Természetvédők Szövetsége nevében az alábbi

észrevételeket
terjesztem elő.

Kérem, hogy a Tisztelt Kormányhivatal a területi környezetvédelmi hatósági jogkörében eljárva a hivatkozott kérelmet utasítsa el.

Kérelmünket az alábbi észrevételekkel támasztjuk alá:

- A környezeti hatásvizsgálat alatt álló, szénhidrogén kitermelésére, feldolgozására, szállítására irányuló tevékenység ellentétes a hazai éghajlatvédelmi célkitűzésekkel, mert a tevékenység növeli a hazai üvegházhatású gázok (szén-dioxid, metán) kibocsátását és nehezíti az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást.

- A KHV dokumentáció nem tartalmaz információt a 2 millió m³/nap földgáz kitermeléséhez a bányatelken létesíteni tervezett szénhidrogén kutakról és azok (várható) környezeti és társadalmi hatásairól.

- Nem állapítható meg a dokumentációból, hogy a környezeti hatásvizsgálat alatt álló Nyékipusztai mezőfejlesztés milyen közegészségügyi hatásokkal járna.

- A dokumentáció nem tartalmazza a környezeti hatásvizsgálat alatt álló tevékenység összesített becsült vízigényét, illetve az egyes további szénhidrogén kutak létesítéséhez szükséges vízmennyiség számszerűsítését.

Hiányos a rétegserkentési technológia bemutatása a dokumentációban, nem tartalmazza a technológiában felhasznált anyagok jellemzőit és mennyiségi adatainak bemutatását

- A dokumentáció nem tartalmazza a környezetkárosítást és -szennyezést megakadályozó (megelőző) intézkedések leírását.

- A dokumentáció nem indokolja a környezeti hatásvizsgálat alatt álló tevékenység, beruházás (gazdasági és társadalmi) szükségességét.

- Mint jelentős szénhidrogén-infrastruktúra beruházás, további évtizedekre mélyíti a magyar gazdaság fosszilis energiaforrás-függőségét, komoly megtérülési és fenntartási kockázatú, és elviszi a forrásokat, lehetőségeket az energiahatékonysági és megújuló energia beruházások előtt.

Éghajlati hatások

- A környezeti hatásvizsgálat alatt álló tevékenység ellentétes az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program 14. stratégiai területével: „Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira”. A Nyékipusztai Gázüzem technológiai fejlesztése és a mezőfejlesztés engedélyezése ugyanis nagyobb mennyiségű (akár 2 millió köbméter/nap) földgáz és (akár 1800 tonna/nap) kőolaj kitermelését tenné lehetővé. A Gázüzemben létesülő pontforrások és diffúz kibocsátás jelentősen növelik a légkörbe jutó üvegházhatású gázok mennyiségét.
- A környezeti hatásvizsgálat alatt álló tevékenység ellentétes az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2. horizontális céljával „Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási képesség javítása”. A Gázüzem pontforrásainak kibocsátása ugyanis negatívan befolyásolja az alkalmazkodó képességet, amennyiben fokozza az üvegházhatást és megnehezíti az alkalmazkodási intézkedések sikerét.
- A környezeti hatásvizsgálat alatt álló tevékenység ellentétes a 2. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia dekarbonizációs céljával, amely a fenntartható fejlődés nemzetstratégiai céljainak elérését a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés mérséklésében látja.
- A környezeti hatásvizsgálat alatt álló tevékenység ellentétes a nemzetközi, uniós és hazai vállalatokkal és kötelezettségekkel: a 2015-ös Párizsi Megállapodás céljainak eléréséhez, vagyis a globális átlaghőmérséklet 1,5°C (vagy 2°C) alatt tartásához már nincs lehetőség további fosszilisenergia-infrastruktúra kiépítésére. Az Országgyűlés 2020-ban elfogadta a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvényt, amelyben a Kormányzat vállalta, hogy Magyarország 2050-re eléri a klímasemlegességet.
- A környezeti hatásvizsgálat alatt álló tevékenység ellentétes a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvénnyel, amelyben Magyarország jogilag kötelező érvényű vállalta, hogy 2050-re eléri a klímasemlegességet. Az összevont környezeti hatásvizsgálati és egységes környezethasználati engedélyezési dokumentáció (a továbbiakban: dokumentáció) szerint ezzel szemben ugyanis „a beruházás tervezett élettartama megközelítőleg 40 év” (192. o.), amely 2050, sőt 2060 után is közvetve

és közvetlenül növelné az üvegházhatású gázok hazai kibocsátását.

- A beruházás ellentétes Magyarország felülvizsgált Nemzeti Energia- és Klímatervének dekarbonizációs célkitűzésével, amely szintén rögzíti a klímasemlegesség elérését 2050-re, valamint 2030-ra 50%-os bruttó kibocsátáscsökkentés elérését (1990-hez képest).

- A lefúvató rendszer ÜHG-kibocsátásának számszerűsítése hiányzik.

- A Világbank 2023. évre vonatkozó fáklyázási adatbázisa alapján a Sarkad I. szénhidrogén bányatelken elfáklyázott gáz mennyisége 18 millió köbméter, amellyel Magyarország második legszennyezőbb fáklyázási tevékenysége.

Metánrendelet - Uniós rendelet az energiaágazaton belüli metánkibocsátás csökkentéséről

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401787&qid=1731940000937 (hatályos 2024. július 3.)

- A beruházás (Gázüzem fejlesztése és mezőfejlesztés) az uniós metánrendelet 15. és 22. cikkébe ütközik, illetve a 33. cikk 5) g pontja szerint szankcionálni kell. Ugyanis Nyékipusztai gázüzemben rutinszerű fáklyázás zajlik. A dokumentáció szerint csökkenni fog a fáklyázott gázmennyiség, ahogy kiépül a technológia, eszerint teljesül, hogy "nincs megfelelő létesítmény (...) helyszíni hasznosítására vagy piacra juttatására".

/2. cikk 33. fogalommeghatározása szerint „rutinszerű fáklyázás”-nak minősül: „az olaj vagy fosszilis gáz szokásos kitermelése során abban az esetben végzett fáklyázás, ha nincs megfelelő létesítmény vagy a geológiai körülmények nem alkalmasak a metán visszasajtolására, helyszíni hasznosítására vagy piacra juttatására, kivéve a vészhelyzet vagy üzemzavar miatti fáklyázást”

15. cikk: „Tilos a rutinszerű fáklyázás”.

22. cikk: “2025. január 1-jétől tilos a 99 %-os szint alatti beépített ártalmatlanítási hatásfokú fáklyázás, valamint a metánmentesítő rendszerekből származó metán lefúvatása, kivéve vészhelyzet vagy üzemzavar esetén, vagy ha az a

karbantartáshoz vagy a lefúvatáshoz elkerülhetetlen és feltétlenül szükséges, továbbá a (2) bekezdés szerinti lefúvatás kivételével.”

Szankciókat a tagállamnak kell meghatározni és jelentenie 2025. augusztus 5-ig (33. cikk). Illetékes hatóság bejelentése 2025. február 5-ig (4. cikk)/.

A dokumentáció hiányosságai és/vagy tévedései

- Hiányos a projekt bemutatása: nem tér ki a Corvinus projekt tulajdonosi hátterére, az összes projektelemlre, illetve nem kerül sor a fejlesztés indokolására és az alternatívák felvázolására.

- A zajhatások vizsgálata nem értelmezhető, mert az egyik jelentős zajforrás üzemelési ideje nem megfelelően lett meghatározva. A D1 jelű fáklya működési idejére – annak ellenére, hogy állandóan működik – nappal 480 perccel, éjjel 30 perccel számol a dokumentáció.

- A dokumentáció nem tér ki arra, hogy a havária esetén túl hogyan előzik meg a baleseteket. Nem elégséges arra hivatkozni, hogy (eddig) nem fordult elő vezetéktörés a Beruházó által üzemeltetett vezetékeknél. Illetve félrevezető a dokumentum állítása, miszerint „Az elmúlt évek során a térségben épült vezetékek üzemeltetése esetében sem fordult még elő vezetéktörés.” Ugyanis pl. Szeghalom, külterület 0164/1 hrsz. (Dévaványa-Szeghalom között) alatti ingatlanon lévő Déva-3. sz. (MOL Nyrt.) olajkút kútvezeték lyukadása okozott szénhidrogén eredetű szennyezést (ld. BE/39/01366/2024).

A tervezett további szénhidrogén kutak hatásvizsgálatának elmulasztásáról

- A 2 millió köbméter/nap földgáz kitermelésére irányuló mezőfejlesztési kérelem dokumentáció szerint további kutak fúrására fog sor kerülni.

- (Egyértelmű, hogy a 2 millió m³/nap földgáz mennyiség nem termelhető ki a dokumentációban leírt 7 db, termelő/létesült illetve előzetes vizsgálati eljárásban

vizsgált kutakból. A dokumentáció viszont nem tartalmaz semmilyen információt további, az említett földgázmennyiség kitermelését esetlegesen lehetővé tevő kutakról.)

- Az összevont engedélyezési eljárásnak ki kellene terjedni a Kérelmező által a jövőben lemélyíteni tervezett "további kutak"-ra is.

- Mivel a "további kutak" elhelyezkedésének pontosítása nem történik meg, ennek hiányában feltételezhető, hogy a szénhidrogén kutak bárhol kialakításra kerülhetnek a "Sarkad I. szénhidrogén" bányatelek egész területén.

- Ennek megfelelően szükséges, hogy az összevont KHV és EKHE eljárás kiterjedjen a Sarkad I. szénhidrogén bányatelekre.

- A "tervezett kutak" hatásait a dokumentáció nem vizsgálja. A dokumentáció szerint ezek hatása várhatóan hasonló lesz a korábbiakéhoz, mivel ugyanazzal a technológiával, gépekkel történik, mint amelyek kibocsátását már korábban vizsgálták és engedélyezték. Igen ám, de azt semmi sem garantálja, hogy az új kutak hatásterülete sem érint lakóépületet vagy természetvédelmi szempontból jelentős területet.

- Ilyen kútsűrűség mellett a KHV-ban vizsgálni, számolni kellene a kumulatív hatásokat is.

- Amennyiben a szénhidrogén kutak átlagos maximális hozamának a Nyékpusztá-7, 11, 17 kutak engedélyében szereplő max. napi várható hozamot vesszük alapul (120 ezer m³/nap földgáz), akkor látható, hogy a dokumentációban felsorolt 7 db kút együttes maximális hozama (maximum 840 ezer m³/nap) nem éri el a jelen dokumentációval alátámasztani hivatott és kérelmezett 2 millió m³/nap földgázkitermelés felét sem. Vagyis egyes hatások esetén a jelen dokumentáció a hatások felére sem terjed ki.

- A mezőfejlesztés leírása nem teljeskörű. A felsorolt elemek (kutak, vezetékek) összessége nincs összhangban a 2 millió m³/nap mennyiséggel.
Vízgazdálkodás

- A vízgazdálkodási kérdések nincsenek kellően kifejtve. A dokumentáció is elismeri, hogy aszályos területről van szó. A tevékenység vízfogyasztása, akár szállítják, akár a helyszínről vételezik, rontja a térség és a lakosság vízellátottságát.

A Korm. hivatal által előírtak betartása hiányosságai:

- Nincs hivatkozás a Víz Keretirányelvre.

- A (szénhidrogén kútfúrási, -működtetési és gázkitermelési) technológia leírása hiányos.

- A dokumentáció nem tartalmazza az engedélyezett szénhidrogén kutakon túl esetleges további kutak ütemezését, helyszínét és hatásait, kizárólag azokat, amelyek már engedélyezve lettek.

- Nem vizsgálja "a tervezett új gázkutak, illetve az ezekhez kapcsolódó tevékenységek környezeti hatásait."

- "Részletes ütemezést kell megadni a gázüzembe a kapacitásfejlesztést követően termelő kutak mélyítésére, termelésbe állítására, vezetékek fektetésére és a projekthez kapcsolódó zaj- és légszennyező munkálatokra vonatkozóan." - a hatóság előírása szerint. A jelenleg beterjesztett dokumentációban nincs ilyen részletes ütemezés (csak annyi, hogy a hatások megegyeznek a korábbiakkal).

- "Környezet-egészségügyi hatások: a hatásokra érzékeny lakosság csoportjait be kell mutatni, és ismertetni kell az egészségügyi állapotra gyakorolt rövid- és hosszú távú hatásokat is, beleértve a Nyékkusza Gázüzem közvetlen és közvetett hatásterületén élőkét is." - A dokumentáció említi lakosságot, de nincs ennek vonatkozásában kifejtve az erre gyakorolt hatás.

- "A környezethasználó által korábban számba vett fő változatok és azoknak a fő okoknak a megjelölése, amelyek – figyelembe véve a környezeti hatásokat – e korábbi változatok közötti választását indokolták." Elmaradt az alternatívák vizsgálata, akár a Gázüzem gázzal ellátó gázkitermelés technológiáját, akár az adott technológiával történő gázkitermelés helyét, helyszíneit tekintve.

- A dokumentáció nem tartalmaz részletes menetrendet, ütemezést a tervezett szénhidrogén kutak mélyítésére, termelésbe állítására, vezetékek fektetésére és a projekthez kapcsolódó zaj- és légszennyező munkálatokra vonatkozóan.

- Nem tartalmazza az összes ÜHG-kibocsátás leírását, beleértve a diffúz kibocsátásokat, és a metánkibocsátások számszerűsítését.

A közmeghallgatáshoz továbbá az alábbi kérdéseket tesszük, amelyekre érdemi választ várunk:

- Hány szénhidrogén kúttal terveznek összesen a Sarkad I. bányatelken? - Mi

a státusza a helyszínrajzokon szereplő Nyp-9, Nyp-10, Nyp-12 kutaknak? -

Mennyi víz kerül felhasználásra az egyes szénhidrogén kutak lemélyítésénél?

- Mennyi gáz elégetésére jogosult a BE/38/03254-31/2023 számú előzetes vizsgálati eljárást lezáró engedély szerint a Nyékkpuszta Gázüzem? A jelen dokumentáció szerint a hatályos engedély szerint a D1 jelű fáklya maximális kapacitása 40.000 m³/nap elégetendő gáz.

- Terveznek-e másik fáklyát létesíteni a Gázüzemben? Ugyanis a dokumentációban szerepel egy 50.000 m³/nap és egy 40.000 m³/nap maximális mennyiség elégetésére alkalmas fáklya is.

- Hány (vész)lefúvató található, illetve tervezett a Gázüzemben? Megegyezik-e a dokumentációban említett vészlefúvató és a lefúvató? Ha nem, milyen különböző jellemzők, működtetés és előírás vonatkozik rájuk?

- Milyen környezetvédelmi tervről van szó a dokumentációban és az milyen hatályú? Milyen intézkedéseket tartalmaz a környezeti károk megelőzésére, mérséklésére?

- A dokumentáció szerint a kútkörzetek üzemelésének tájképi hatása átmeneti. Ennek ellentmond a 19.063/2024. ikt. számú ügy: „HHE-Sarkad Kft Nyékipuszta 6/A kútkörzet fennmaradása” megnevezésű projekthez kapcsolódó ingatlanokat érintő végleges más célú hasznosítása, hatósági helyszíni szemle elrendelése (Sarkad külterület 0481/26, 0481/27, 0481/28, 0481/29 és 0481/30 hrsz.). Melyik a helytálló álláspont? Mit értenek végleges más célú hasznosítás alatt?

A Magyar Természetvédők Szövetsége 2024. november 14-én ügyféli jogállás iránti kérelmet nyújtott be az eljárás kapcsán a Békés Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály részére.

Budapest, 2024. november 21.

Tisztelettel:

Éger Ákos

ügyvezető elnök

Magyar Természetvédők Szövetsége

Mellékletek száma: 0